

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio VI. Utrùm, & quomodò processiones divinæ sint liberæ, &
voluntariæ ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

sequefterque processiones in Deo non sunt vitales. Respondeo in Deo, licet sit immobilis, non implicari motum, qui tantum sit operatio immanens, ut datur in Intellectu, & Voluntate Divina, tam in ordine ad actus essentielles, quam notionales; sed implicari motum, qui inducat mutationem de non esse ad esse.

85. Argues 2. Processio activa pertinet ad constitutionem Personæ producentis; ergo non est vitalis; siquidem actio vitalis supponit personam constitutam, in quo distinguitur ab emanatione proprietatum, quæ idè non dicitur vitalis, licet sit immanens. Respondeo dato antecedente, de quo infra, & jam supra, negando consequentiam, & ejus probationem; neque enim ut actio sit vitalis debet supponere personam constitutam in suo esse, & in ratione personæ; alioqui actiones animæ separatae, & ejus intellectio, ac volitio; imò & operationes naturæ spoliatae omni subsistentiâ, non essent vitales; sicque licet processiones non supponant, sed constituent personam, adhuc possunt esse vitales; & si tales non sunt emanationes proprietatum, non idè est, quia pertinent ad constitutionem personæ, cum tamen sint immanentes, sed quia non sunt per se immanentes ab intrinseco, cum tribuantur externo agenti. Accedit, processione non constituere personam sub hac expressione processionis, sed sub alia ratione formali personalitatis.

86. Argues 3. Terminus actionis vitalis, cum sit motus immanens ab intrinseco, debet manere in suo principio: imò & ipsum principium sic vitaliter operans debet in se perfici per talem operationem; sed neutrum reperitur in divinis processionibus: Non primum, quia Verbum realiter distinguitur à Patre. Non secundum, quia Pater supponitur perfectissime constitutus ad Filium; ergo processiones divinæ non sunt vitales. Respondeo Verbum manere in Patre per identitatem Naturæ, quod factis est ad actionem immanentem, ut diximus; imò & ut dicamus, Patrem perfici, saltem extensive, non solum per originem activam cum illo identificatam, sed etiam per passivam identificatam cum Filio, imò & per ipsum Filium juxta illud D. Cyril. 2. Theaur. cap. 1. Non potest, inquit, esse perfecta Deitas, nisi Filium habeat, & fructum ex se pariat. Nam si in creatis pater gignendo filium vivit, & perficitur, cum tamen nihil in se recipiat, à fortiori id erit in divinis.

87. Argues 4. Processio passiva non est vitalis, neque Patri, cum in illo non sit, neque Filio, cum ab illo non sit; ergo saltem processiones passivæ non sunt vitales. Respondeo negando antecedens: Pater enim vivit per originem passivam, ut principium illius in quo manet per identitatem naturæ; & Filius etiam ut illius terminus, cum quo identificatur. Patet in actione productiva verbi, sive conceptus creati, cum quo ipsa identificatur, & est vitalis, tam respectu illius, quam respectu principii, sive intellectus.

88. Argues 5. Ignis constitutus in esse sibi connaturaliter operatur immanenter, augmentando se per aggenerationem; & tamen talis augmentatio non dicitur vitalis; ergo neque vitales dicuntur processiones Divinæ, licet sint immanentes. Respondeo aggenerationem ignis non dici vitalem, quia licet sit immanens, talis non est per se, sed per accidens, cum sit ejusdem rationis cum generatione alterius ignis, qui ab illo igne, aut ab alio produceretur in subiecto realiter distincto. Imò si Deus impediret unionem inter ignem producentem, &

productum, jam talis actio non foret immanens, cum tamen perseveraret eadem, sicque solum est per accidens immanens, ideoque non vitalis; at verò processiones Divinæ sunt per se, & ab intrinseco immanentes, sicque vitales. Ex dictis.

Colliges primò, productionem habitus supernaturalis non esse vitalem; siquidem tribuitur externo agenti, non tanquam partis naturæ, ut tribuuntur potentia naturales immanentes, ideoque sunt vitales, licet etiam externo agenti tribuantur; sed ut aliquid naturæ omnino indebitum, ideoque licet productio talis habitus sit immanens, non est tamen vitalis. Secundò, productionem speciei memorativæ, & intelligibilis esse vitalem; non ita verò productionem speciei sensibilis; hæc enim tribuitur externo agenti, nempe objecto; non ita tamen illa; siquidem productio speciei memorativæ tribuitur actui intellectus patientis; & productio speciei intelligibilis tribuitur intellectui agenti à quibus producuntur, ideoque sunt vitales.

SECTIO VI.

Virum, & quomodo processionem Divinam sint libera, & voluntaria?

DIFFICULTAS I. Utrum processionem Divinam sint libera? Advertes triplicem dari necessitatem: Prima dicitur necessitas indigentia, quæ una res aliæ indiget ut sit, ut creatura indiget Deo, & opponitur independentia, quo sensu substantia v. g. dicitur necessaria ad existentiam, aut sustentationem accidentis. Secunda dicitur necessitas coactionis, & violentia, quæ res ab alio cogitur ad agendum, ut captivus cogitur ad remigandum, & opponitur spontaneo. Tertia dicitur necessitas essendi, quæ res ita est, ut non possit non esse, & opponitur contingentia, sic Deus necessario est, quia non potest non esse. Ex quo fit, ut triplex etiam distinguatur libertas: Prima dicitur libertas ab indigentia, sive dependentia; Secunda libertas à coactione; Tertia libertas à necessitate. His positis.

Dico 1. Processiones Divinæ non sunt necessariae necessitate indigentia, seu coactionis, sicque dici possunt liberae libertate ab indigentia, seu coactione. Est certa apud omnes Theologos. Probatur, quia Deus nullius indiget, & à nullo cogi potest; hoc enim ex suo conceptu dicit imperfectionem, ac dependentiam, cujus Ens Divinum, quales sunt processiones Divinæ, non est capax; ergo &c.

Hinc colliges, quo sensu intelligendi sint Scot. & Henricus, & Caiet. apud Autores infra citandos, dum dicunt, processionem divinam dicendam esse liberam; intelligendi enim sunt de libertate ab indigentia, & coactione; alioqui docerent aliquid contra fidem; siquidem necessitas essendi divinarum processionum semper definita est contra Ariános.

Dico 2. Processiones divinae sunt necessariae necessitate essendi, sive prout necessitas opponitur contingentia. Est de fide. Ita cum D. Thom. hic q. 41. art. 2. D. Hilar. lib. de Synod. D. Athan. orat. 4. contr. Arium. P. Soar. lib. 6. cap. 3. n. 1. P. Vals. 1. p. d. 160. & 161. P. Ruiz d. 92. P. Molin. P. Valent. P. Arriaga d. 46. sect. 5. n. 33. P. Arrub. d. 142.

142. cap. 2. & alii. Probatur primò, quia de generatione Filii esse necessariam, & non liberam definitum fuit contra Eunomium, & Arium in lib. de Synodus apud D. Hilar. Si quis, ait, Voluntate Dei, tanquam unum aliquid de creaturis, Filium factum dicat: anathema sit: Non voluntate; ergo non liberè, ut dicebant Ariani inferentes, inde Verbum esse creaturam, sed necessariò. Confirmatur primò ex D. Hieron. adversus prædictum errorem ad illud, qui prædestinavit nos. Ephes. 1. De Filio vero, inquit, hoc est, de Domino nostro Iesu Christo in alio loco scriptum est, quod semper cum Patre fuit, & nunquam eum, ut esset, paternæ voluntas præcessit; ergo cum nulla sit libertas, nisi à voluntate, si hæc generationem Filii non præcessit, generatio non fuit libera, sed necessaria. Secundò ex D. Aug. lib. 15. de Trinit. cap. 20. ubi de Verbo: *Esse*, inquit, *Filium naturæ, non voluntatis*. Et idem docet de Spiritu Sancto. D. Cyril. Alexan. lib. 13. cap. 2. *Ex ipsa*, ait, *Essentia Deitatis naturaliter emissum*; ergo &c.

94. Probatur secundò rationibus: Prima, quia fide credimus, Personas Divinas esse Deum, & ex illis duas esse productas; sed Deus non liberè, id est contingenter, sed necessariò, id est naturaliter est; siquidem impossibile est, Deum non esse; ergo cum personæ Divinæ productæ non possint esse sine processionibus, credendum est, ipsas processionem esse necessarias, & non liberas. Secunda, quia si processionem divinam essent liberæ, possent non esse absolute; siquidem quod liberam est, potest esse, & non esse; sed hoc non est dicendum; alioqui Pater posset non generare Filium, & Pater, ac Filius possent non spirare Spiritum Sanctum; consequenterque Filii, & Spiritus Sanctus possent non esse, quod est contra fidem; ergo &c. Tertia, quia Filius procedit ex cognitione comprehensiva Dei, & Spiritus Sanctus ex illius amore; sed hi actus sunt in Deo necessarii, & non liberi; ergo etiam tales erunt processionem divinæ. Quarta, quia omne, quod est in Deo, est æternum, immutabile, & non potest non esse; sed processionem divinam sunt in Deo; ergo non contingenter, sive liberè, sed necessariò necessitate excludente indifferentiam, sive contingentiam ad essendum, aut non essendum; consequenterque processionem sunt actus naturales; siquidem hi sunt, qui procedunt ex principio determinato ad unum; sic autem se habet processio Verbi Divini, & Spiritus Sancti.

95. Obijciat 1. Concil. Syrmienf. can. 25. ex D. Hilar. lib. de Synodus ubi dicit: *Non enim coactus Pater, vel naturali necessitate ductus genuit Filium, sed mox ut voluit*. Et Concil. Tolet. 11. dicens: *Patrem nec voluntate, nec necessitate Filium genuisse*. Quod idem infertur ex D. Aug. lib. 15. de Trinit. cap. 2. & D. Hilar. lib. de Synodus post confessionem Concil. Sardicenf. quod approbat, dicit: *Nativitatem Filii adeo esse perfectam, ut qui ex substantia natus est, etiam ex Consilio ac voluntate nascatur*. Et D. Clement. lib. 8. Constit. Apostol. cap. 12. ubi etiam dicit, *Patrem generasse Filium voluntate, potentia, & bonitate*; ergo &c.

96. Respondeo cum P. Vasq. cit. cap. 4. P. Arrub. cit. cap. 2. Concil. illud Syrmienf. non fuisse legitime congregatum, sed Arianum. Dato tamen quod aliquam haberet auctoritatem, adhuc posse intelligi de voluntate concomitante, quæ Pater approbat, & sibi complacet in generatione Filii, non autem de voluntate libera, & contingentem essendi, aut non essendi generationis. Et in hoc eodē

sensu intelligendi sunt D. Hilar. & D. Clement. Ad Concil. Tolet. & D. Aug. cit. dicimus, intelligendos esse de necessitate indigentia, aut coactionis, quam inferebant Ariani ex eo, quod Catholici negarent, Verbum procedere liberè: non autem negabant Patres necessitatem perfectionis, quæ consistit in eo, quod res ita sit, ut non possit non esse; sed necessitatem imperfectionis, qualis est, quæ dicit coactionem, sive indigentiam.

Obijciat 2. In Deo circa perfectissimum objectum, qualis est Deus, sive Personæ Divinæ, debet admitti perfectissima operatio; sed talis est operatio libera; ergo &c. Respondeo distinguendo minorem: talis est operatio libera, si sit circa objectum liberum; concedo minorem: circa objectum necessarium, & infinitum; nego minorem: Neque enim est imperfectio; imò maxima perfectio non posse Deum liberè carere aliquo infinito, & sibi adæquatè intrinseco, quales sunt Personæ Divinæ.

Instabis. Etiam actus liberi divini (dantur enim in Deo,) sunt aliquid perfectionis divinæ; & tamen sunt perfectè liberi libertate contingentia; ergo &c. Respondeo distinguendo majorem: sunt aliquid perfectionis divinæ, quoad suum esse intrinsecum, & formale; concedo majorem; quoad extrinsecum, & eminenter contentum; nego majorem: quoad intrinsecum autem sunt aliquid necessarium, cum sint ipse Deus, qui est maximè necessarius; licet quoad extrinsecum, & objectum connotatum sint aliquid contingens, cum sint aliquid creatum, ut jam alibi diximus.

Urgebis: Idem actus potest simul esse liber, & necessarius, ut patet in amore beatifico, qui respectu Dei est necessarius, & respectu creaturarum liber; ergo tales erunt processionem divinæ. Respondeo dato antecedente, negando consequentiam; diversa ratio est, quia amor beatificus versatur circa objecta, quorum unum est necessarium, nempe Deus, & alterum contingens, nempe creaturæ: at verò actus notionales, sive processionem divinæ versantur circa idem objectum necessarium, qualis est Deus.

Obijciat 3. Licet processio Verbi sit naturalis, talis non est processio Spiritus Sancti; siquidem processio naturalis est per se primò ad communicandam naturam, ideoque dicitur generatio; processio autem Spiritus Sancti non est per se primò ad communicandam naturam; neque Spiritus Sanctus ex vi suæ processionis procedit formaliter similis in natura; ergo &c. Respondeo negando antecedens, ad cuius probationem dicimus, processionem Spiritus Sancti non dici naturalem in eo sensu, in quo naturalis dicitur processio Verbi; sicut etiam non dicitur generatio: dici tamen naturalem, quia est à principio intrinseco necessario, & determinato ad unum, qui est proprius modus agendi naturæ, prout hæc opponitur voluntati liberæ, cuius proprius modus operandi de se non dicit determinationem ad unum, imò indifferentiam ad unum, aut ad aliud.

Instabis: Patres dicunt, Filium procedere per modum naturæ, & Spiritum Sanctum per modum voluntatis; sed quod est per modum voluntatis, non dicitur naturale; ergo saltem processio Spiritus Sancti non erit naturalis. Respondeo Sanctos Patres, quando dicunt, Spiritum Sanctum procedere per voluntatem, non sumere voluntatem, prout involvit indifferentiam, sive contingentiam; alioqui dicerent, Spiritum Sanctum posse non esse, quod est contra fidem, sed sumere

E e e 3

volun-

voluntatem, prout distinguitur ab intellectu, qui dicit modum operandi in similitudinem naturæ, quem non dicit voluntas.

102. Difficultas 2. Utrum Processiones Divinæ, licet non sint liberæ, sint saltem voluntariæ? Advertes primò, licet omne liberum propriè sumptum sit voluntarium, non tamen omne voluntarium esse liberum; siquidem liberum dicit contingentiam; voluntarium autem solum dicit ordinem ad voluntatem, licet ab ea necessariò procedat, & ametur. Secundo, voluntarium dividi in objectivum, quale est objectum voluntatis, quod magis propriè dicitur volitum; & in causale, quale est, quod à voluntate causatur; sive sit intrinsecū, qualis est actus à voluntate elicited; sive sit extrinsecū, qualis est actus ab ipsa voluntate imperatus. Hoc posito.

103. Dico 1. Processiones Divinæ sunt voluntariæ objectivè concomitanter. Probatur, quia sunt bonum necessarium, & infinitum in Deo, ut patet ex dictis; ergo Voluntas Divina non potest non complacere in illis. Dico 2. Processio Verbi Divini non est causaliter voluntaria intrinsecè: talis tamen est processio Spiritus Sancti. Probatur, quia generatio Verbi non est actus elicited à voluntate formaliter quā tali; maxime verò processio Spiritus Sancti; ergo &c. Dixi formaliter quā tali, quia identicè, aut formaliter confusè (ut aliqui dicunt, de quo alibi,) etiam Verbum est à voluntate: non potest tamen dici generari per voluntatem; siquidem tales propositiones absolutè prolatae semper sumuntur in sensu formali, in quo sunt falsæ.

104. Dico 3. Processio Verbi non est voluntaria extrinsecè, id est à voluntate imperante. Probatur, quia actus naturalis potentia divinx à voluntate non potest ab illa imperari; siquidem quando potentia est ad unum determinata, ut se habent omnes ad suos actus naturales ut sic, non habet locum determinatio ab imperante; sed generatio Verbi est actus naturalis intellectus ut diversè à voluntate; ergo &c. Advertes cum P. Soar. lib. 6. cap. 4. n. 9. processionem Spiritus Sancti non esse voluntariam solum ut quo, sed ut quod, non per modum objecti directi, in quod directè tendat, sed per modum actus, qui cum sit divinus reflectit supra se ipsum, ut objectum primum, & ut quod amoris divini.

105. Difficultas 2. Utrum processio Verbi sit voluntaria voluntate antecedente, an solum concomitante, vel consequente? Sive quod idem est: Utrum voluntas generandi sit prior prioritare virtuali, sive rationis generatione Filii? Negativè. Ita D. Thom. q. 2. de potent. a. 3. ad 2. Henricus in sum. a. 58. q. 2. & quodlib. 5. q. 4. Goffred. quodlib. 5. q. 5. P. Molin. p. q. 41. a. 2. d. 2. P. Soar. lib. 6. cap. 4. n. 3. P. Vassq. 1. p. d. 160. cap. 3. P. Tinner. d. 4. q. 2. dub. 6. n. 12. P. Valent. q. 15. punct. 4. P. Arrub. d. 142. cap. 4. n. 13. P. Arriaga 1. p. d. 46. sect. 5. subsect. 2. a. n. 35. P. Ruiz d. 64. sect. 2. & alii. Probatur primò ex Concil. & Sanctis Patribus, quatenus docent, Patrem Naturā, & non Voluntate generare, ut patet ex dictis: Item generationem non præcedi à voluntate, ut docet D. Aug. dialog. 65. quest. q. 7. ubi probat Filium non generari à voluntate, quia Sapientia voluntatem prevenit, & prius est rationabiliter intelligere, quàm rationabiliter velle: quæ verba in eodem sensu sumpsit Concil. Tolet. II. in Confess. Fidei. Neque, inquit voluntas sapientiam præcedit: idemque docet D. Hieron. ad illud, qui prædestinavit nos, ad Ephes. 1.

Nunquam, ait, Filium, ut esset, paternæ voluntas præcessit; ergo &c.

Dicent Concil. & Sanctos Patres loqui de Voluntate libera, & priori prioritare reali contra Arianos asserentes Filium fuisse factum voluntate Patris, sicut factæ sunt creaturæ: non autem de voluntate necessaria, & priori prioritare virtuali, ac rationis, de qua est sermo. Sed contra, quia licet Concil. & Patres primò, & per se loquantur in primo sensu; inde tamen optimum fit argumentum: tum quia generaliter loquuntur: tum etiam, quia voluntas generationem non dicere ordinem, aut dependentiam à voluntate, per quod tollitur fundamentum ad statuendam illam prioritatem tam realem, quàm rationis.

Probatur secundo, quia non intelligitur volitio alicujus objecti, quin præcedat illius cognitio juxta illud: Nihil volitum, quin præcognitum; ergo volitio generationis supponit necessario illius cognitionem; sed posita cognitione generationis, cum sit perfectissimè comprehensiva Dei, statim intelligitur ipsa generatio ante illius expressam volitionem; siquidem Pater cognoscendo generat; est enim Verbum terminus intrinsecus Cognitionis divinx; ergo cum prior sit cognitio, quàm volitio, prior erit generatio, quàm ipsius volitio.

Dicent, argumentum solum probare de intelligentia divina essentiali, cujus terminus intrinsecus non est Verbum. Sed contra, quia ubi primum intelligitur intelligere divinum essentiali, antequam intelligatur volitio, seu amor essentialis, intelligitur Natura Divina completa in ratione principii quo productivi Verbi Divini. Unde sicut in creaturis ubi intelligitur natura completa, resultat subsistentia ante amorem: ita in divinis resultat subsistentia Patris, consequenterque intelligere notionale, quod est principium generationis, ante volitionem; sicque generatio est illa prior.

Oppositum tenent Scot. in 1. dist. 6. q. 1. Ceteri. 1. p. q. 41. a. 2. Pro quibus: Argues 1. Ex Concil. Laodicenf. apud D. Hilar. lib. de Synodis, dicente, Patrem consilio, & voluntate genuisse Filium; ergo sicut consilium, ita & voluntas præcedit generationem. Respondeo Concil. loqui de voluntate concomitante, aut subsequente, quā Pater sibi complacet in generatione Filii existente: non autem de voluntate antecedente; solum enim vult, Patrem non coactum, nec invitum genuisse Filium. In quo sensu dixit etiam D. Thom. q. 37. a. 2. Patrem velle generationem Filii eo modo, quo quilibet homo vult se esse hominem, quæ voluntas est solum copcomitans, & impertinens ad rationem essendi in homine, imò est ipso homine posterior.

Argues 2. Pater vult generationem Filii, sed talis voluntas antecedit generationem; siquidem volitio est prædicatum absolutum, & essentiali; generatio autem est prædicatum relativum, & notionale; absoluta verò, & essentialia in Deo sunt priora relativis, & notionalibus; ergo &c. Respondeo negando minorem, ad cujus probationem distinguenda est minor: absoluta, & essentialia sunt priora relativis, & notionalibus prioritare veluti communitatis; & in Deo prout præscindit à Personis; concedo minorem: prioritare ordinis in procedendo, & prout concipiuntur in Personis; nego minorem: unde licet sint priora prioritare communitatis, & in Deo, quia sunt communiora, & terminus Deus est communicabilis tribus Personis; non sunt tamen priora ordine procedendi, &

& in Personis, nam prout constituunt Personas sunt omnino simul, & non omnia habent rationem principii, sicut non habet in Patre voluntas generandi respectu generationis, respectu cuius solum se habet materialiter, & concomitanter, ideoque non est prior, imò posterior ipsa generatione ordine procedendi. Hinc est, quod ratione communicabilitatis bene inferitur: *Hec Persona generat; ergo vult generationem*: ratione tamen ordinis in procedendo non valet: *hec Persona vult generationem; ergo generat*: siquidem omnes Personæ volunt generationem, solus tamen Pater generat.

Argues 3. Quidquid est absolutum est veluti ratio generica; relativum autem est veluti ratio specifica; sed in qualibet specie, nempe in homine, prior est ratio generica, nempe animal, quam specifica, nempe rationale; ergo in Patre prior est voluntas generandi, quæ est quid absolutum, & veluti genericum, quam ipsa generatio, quæ est quid relativum, & veluti specificum. Respondeo distinguendo minorem: prior est ratio generica, quam specifica ordine communicabilitatis, & prout præcindit ab specifica; concedo minorem: ordine existendi & procedendi, & prout includitur in specifica; nego minorem: unde voluntas generandi ordine processionis, & ut est in Patre non est prior, imò est posterior generatione, ut patet ex dictis.

Inferes: Ergo neque intellectio erit prior respectu generationis, & spirationis; siquidem omnia absoluta, qualis est etiam intellectio sunt simul cum relativis, prout concipiuntur in Personis. Resp. negando illationem: nam intellectio etiam prout concepta in Patre habet rationem principii, & radicis respectu generationis, quia connotando Paternitatem est principium generativum, & respectu spirationis, quia nihil volitum, quin præcognitum.

Argues 4. Pater prius ratione, quam generet intelligitur Deus, & perfectè beatus; sed beatitudo perfecta includit actum intellectus, & voluntatis; ergo uterque est prior generatione, ergo &c. Respondeo supponi falsum, Patrem intelligi Patrem, antequam generet; licet enim Deus, & illius perfecta beatitudo intelligatur prius, quam Pater, & prius, quam alia Personæ, saltem prioritatem communicabilitatis: Pater tamen quæ Pater non intelligitur ante generationem; & sic Pater non intelligitur Deus, neque perfectè beatus ante generationem, sed omnino simul.

Inferes 1. Ergo neque Pater erit prior Filio, ejusque generatione, quod tamen repugnat, cum sit principium Filii. Respondeo distinguendo illationem: neque Pater erit prior Filio, ejusque generatione prioritatem in quo; concedo illationem: prioritatem à quo; nego illationem.

Inferes 2. Ergo etiam volitio, prout est in Patre erit prior generatione prioritatem à quo. Respondeo negando illationem: nam cum volitio non sit principium, aut requisitum aliquod necessarium ad generationem, non consideratur in Patre pro eo priori; siquidem pro eo non concipitur Pater ut volens, neque ut nolens positivè, sed præcisivè, atque adeò volitio habet se pro eo priori solum materialiter, concomitanter, & impertinenter ad generationem Filii.

Argues 5. Volitio essentialis communicatur à Patre Filio per generationem; sed quidquid sic communicatur à Patre Filio est prius ipsa generatione; ergo sic prior est ipsa volitio. Respondeo distinguendo majorem: communicatur à Patre

Filio per generationem secundariò, concomitanter; & ut actus voluntatis Divinæ; concedo majorem: primariò, formaliter, & ut actus voluntatis Patris; nego majorem: quidquid autem hoc modo communicatur à Patre Filio est prius generatione; non autem quidquid communicatur illo modo, & sic communicatur volitio.

Inferes: Ergo prius intelligitur Pater, & Filius, quam uterque intelligatur volens; ac proinde volitio non communicatur à Patre Filio, sed Filio constituto resultat; hoc autem non videtur dicendum; ergo &c. Resp. concedendo illationem: nam pro eo priori, quo intelliguntur Pater, & Filius formaliter, præcinditur à volitione, quæ in illis non intelligitur, nisi prout constituunt unum Spiratorem: Neque inde sequitur, volitionem non communicari à Patre Filio; communicatur enim concomitanter, identicè, & secundariò, licet non primariò, & formaliter.

Argues 6. In prioritatem rationis Pater ut ingenuus cognovit Filium ut futurum pro posteriori signo virtuali; consequenterque pro eodem signo concipitur Filius ut virtualiter absens; ergo tunc amatur à Patre amore desiderii; consequenterque talis amor, sive volitio est prior ipsa generatione Filii. Confirmatur ex D. Athan. art. 4. contra Arian. ubi Patrem appellat cupitorem Filii; cupido autem nihil aliud est, quam desiderium antecedens, ut patet; ergo &c. Respondeo primò cum aliquibus, concessio antecedente, negando consequentiam quoad ultimam partem; dicunt enim talem voluntatem per modum desiderii non præcedere generationem; siquidem omnis actus voluntatis solum se habet ad generationem concomitanter.

Non placent primò, quia futurum importat essentialiter absentiam, sive negationem existentia actualis, realem si sit futurum reale, virtuale si sit futurum virtuale; negatio autem existentia actualis pro nullo priori potest convenire enti divino, ut diximus in *Logica tract. 4. d. 3. an. 163.* tum quia hoc ex suo conceptu dicit imperfectionem: tum etiam quia existentia actualis est de essentia cuiusque prædicati divini; nihil autem potest concipi sine sua essentia, & in potentia ad illam. Secundò, quia admittit semel existentia Patris in aliquo priori sine existentia Filii, non potest pro eo priori negari de Patre voluntas antecedens generandi Filium; sicut enim Filius pro eo priori cognoscitur, ita pro eo priori amatur.

Instabis: Pater pro eo priori cognoscit Filium ut possibilem; ergo etiam ut futurum. Respondeo distinguendo antecedens: cognoscit Filium ut possibilem negativè, id est, non repugnantem; concedo antecedens: positivè, quasi prius sit possibile, quam existens; nego antecedens: illa autem possibilitas negativa non excludit existentiam actualem, sicut illam excludit possibilitas positiva, & futuritio.

Urgebis: Deus cognoscit sua decreta libera prius ut futura futuritione virtuali, quam ut existentia; & tamen sunt ab æterno, sicut est generatio Filii; ergo &c. Respondeo datâ majori, de qua jam alibi loco proximè citato, negando consequentiam; diversa ratio est, quia decreta Dei libera non sunt simpliciter necessaria, sed determinativè involunt aliquid extrinsecum, ratione cuius, sicut possunt simpliciter non esse, ita possunt cum fundamento concipi prius ut futura, quam ut existentia: at verò in Filio, ejusque generatione aliter res habet; siquidem est ens simpliciter, & adæquate necessarium, & divinum; sicque non potest concipi

concipi sine actuali existentia, ut diximus; ac proinde neque ut futurum. Unde ad argumentum melius.

122. Respondeo secundò negando antecedens: neque enim Pater pro aliquo priori cognoscit Filium ut futurum, ut diximus in *Log. tract. 4. d. 3. à n. 171.* tum ob rationes factas: tum etiam quia prioritas illa est originis, & à quo, quæ non excludit simultaneam existentiam, sed tantum dicit ordinem procedendi: non autem est prioritas durationis, & in quo, quæ denotat, unum esse sine alio in aliquo priori, quod requiritur ad futuritionem. Ad illud D. Athan. dicimus, idèd appellare Patrem cupitorem Filii, quia illum amat amore concomitante, & in eo ut existente sibi complacet.

123. Argues 7. Filius procedit formaliter ex cognitione quidditativa amoris paterni; sed talis cognitio supponit ipsum amorem existentem; siquidem existentia est de quidditate talis amoris, ut patet ex dictis; ergo cum Filius supponat cognitionem, etiam supponit ipsum amorem; consequenterque ipse amor, sive volitio est prior Filio; ejusque generatione. Respondeo primò hanc argumenti difficultatem & nobis, & Adversariis esse communem, nam etiam contra illos sic potest argui: Filius procedit formaliter ex cognitione quidditativa, & comprehensiva Spiritus Sancti; sed cognitio quidditativa Spiritus Sancti supponit Spiritum Sanctum existentem; siquidem existentia est de illius quidditate; ergo Filius supponit Spiritum Sanctum: hoc autem est aperte falsum; ergo sicut hic non valet consequentia, ita neque valebit in argumento.

124. Respondeo secundò concessa majori, distinguendo minorem: talis cognitio supponit amorem existentem in ratione objecti; concedo minorem: in ratione principii; nego minorem: suppositio autem in ratione objecti, cum sit purè intentionalis, non tollit prioritatem principii simpliciter, quæ spectatur penes ordinem procedendi; alioqui etiam ipsa generatio esset prior se ipsa; siquidem etiam procedit ex cognitione sui ipsius. Et ratio adhuc est, quia cum prioritas illa, de qua agimus, non sit durationis, sed ordinis, & originis, Pater cognoscendo voluntatem suam, illam pro eo priori cognoscit ut subsequentem generationem, non verò ut antecedentem: sicut pro eo priori cognoscit Spiritum Sanctum, non ut antecedentem, hoc est, habentem rationem principii, sed ut subsequentem ad generationem Filii. Addo neque in ratione objecti volitionem esse priorem generatione; quia etiam in ratione objecti cognitionis paternæ sunt simul, & ex utriusque cognitione procedit Filius.

SECTIO VII.

Utrum, & quomodo distinguantur inter se Processiones Divinæ?

125. **D**IFFICULTAS I. Utrum processiones Divinæ distinguantur essentialiter? Dico I. Processiones, sive Origines Divinæ, tam activæ, quam passivæ inter se comparatæ, distinguuntur essentialiter, & quasi specificè. Ita P. Soar, lib. 1. cap. 9. n. 3. P. Arriaga d. 46. sect. 3. num. 20. P. Amicus d. 18. sect. 3. & alii. Probatur, quia processiones Divinæ tam acti-

væ, quam passivæ inter se comparatæ, habent suum specialem modum respiciendi principium, & terminum essentialiter, & quasi specificè diversum; siquidem processio Verbi respicit Intellectionem ut principium, & Filiationem ut terminum formalem productionis; & processio Spiritus Sancti respicit volitionem ut principium, & Spirationem passivam ut terminum: processio Verbi est generatio, & non ita processio Spiritus Sancti; sed actiones, & passionis, quibus processiones Divinæ correspondent, distinguuntur inter se essentialiter ex diverso modo respiciendi sua principia, & terminos essentialiter, & specificè diversos; ergo etiam sic distinguuntur processiones Divinæ.

Dico 2. Processiones Divinæ activæ distinguuntur etiam essentialiter à passivis. Ita Doctores cit. Probatur, quia processiones, sive Origines activæ habent se per modum actionis, & passivæ per modum passionis; sed actio, & passio in creatis distinguuntur essentialiter, imò differunt genere; ergo etiam in divinis generatio, & spiratio activæ distinguuntur à passivis essentialiter, & quasi specificè. Dixi quasi specificè, quia in prædicatis divinis, cum sint essentialiter singularissima, nulla datur differentia specifica, ex qua & aliqua ratione generica fiat compositio metaphysica.

Difficultas 2. Utrum processiones divinæ distinguantur inter se realiter? Dico 1. Processio activa, nempe generatio in Patre distinguitur realiter à passiva sibi correspondente in Filio; & etiam Spiratio activa in Patre, & Filio ab Spiratione passiva in Spiritu Sancto. Ita Magist. in 1. dist. 26. D. Thom. 1. p. q. 41. art. 1. ad 2. D. Bonav. dist. 26. q. 3. Durand. q. 2. & dist. 13. q. 2. & ibid. Agil. Gabr. Capreol. Scot. dist. 28. q. 2. & Argentin. Ferrar. Cuier. Torres, quos citat, & sequitur P. Soar, lib. 1. cap. 1. n. 5. P. Vasq. 1. p. d. 148. cap. 2. P. Ruiz T. Amicus d. 18. num. 28. P. Arriaga d. 46. sect. 1. & alii. Probatur primò, quia Origo, sive processio activa est perfectio intrinseca propria Personæ producentis, & processio passiva Personæ productæ; perfectio autem intrinseca debet esse intrinsece in re, cujus est perfectio; alioqui solum erit extrinsece, & extrinsece denominabitur, sicut actio extrinsece denominat agens, quod in processionibus divinis non est dicendum; sed Persona producat, & producta realiter distinguuntur; ergo etiam sic distinguuntur earum productiones activa, & passiva, quæ in illis sunt intrinsece.

Probatur secundò, quia processio activa, & passiva, aut sunt relationes producentis, & producti, prout supra diximus, aut illas formaliter, aut saltem connotativè includunt; sed relationes producentis, & producti distinguuntur realiter; ergo etiam sic distinguuntur processiones activæ, & passivæ. Confirmatur primò, quia quilibet origo est idem adæquatè cum relatione, cujus est fundamentum, nempe origo activa cum Paternitate, & passiva, sive nativitas cum Filiatione; sed Paternitas, & Filiatio distinguuntur realiter; ergo etiam generatio, & nativitas. Secundò, quia hujusmodi Origines, saltem fundamentaliter sunt realiter oppositæ; sed oppositio realis debet dari inter res realiter distinctas; ergo &c.

Argues 1. In creatis actio, & passio non distinguuntur realiter; ergo neque sic distinguuntur in divinis origo activa, & passiva. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est primò, quia actio in creatis, cum semper sit dependentia, dependentia autem ponatur ex parte rei dependentis